فصلنامه علمی- پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری www.Iueam.ir
سال پنجم، شماره اول (پیاپی ۱۷)، صفحات ۱۱۴-۱۰۱، زمستان ۱۳۹۵
نمایه در ISC، EconLit، Econbiz، SID، Noormags، Magiran، Ensani، RICeST، Civilica
شاپا: ۲۸۷۰-۲۳۴۵

موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری (مورد مطالعه: استان لرستان)

میرناصر میرباقری هیر* استادیار گروه اقتصاد، دانشگاه پیام‌نور، ایران
میثم سلاحورزی کارشناسی‌ارشد علوم اقتصادی، دانشگاه پیام‌نور، ایران

دریافت: ۹۵/۰۱/۳۰ پذیرش:۹۵/۰۴/۰۵

چکیده: جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری، عاملی مهم و تأثیرگذار بر پیشرفت و رونق اقتصاد شهری است. سرمایه‌گذاری در هر استان تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل کلان کشور و عوامل خاص آن استان است. اگر در جامعه‌ای، سرمایه‌گذاری در حد و اندازه لازم صورت نگیرد، رشد اقتصادی کند یا متوقف می‌شود. طی سال‌های اخیر با ابلاغ سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی، زمینه افزایش مشارکت بخش خصوصی در امر سرمایه‌گذاری فراهم شده است؛ از این‌رو هدف این پژوهش، بررسی موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری در استان لرستان می‌باشد. در این پژوهش، داده‌ها به وسیله پرسشنامه از یک نمونه ۱۸۹ نفری، متشکل از خبرگان اقتصادی و کارشناسان اقتصادی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان لرستان در سال ۱۳۹۴، گردآوری شده‌اند. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، از آزمون‌های t تک‌گروهی و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان دادند که وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری، وضعیت ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری، نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری و وضعیت قوانین و مقررات سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان، تأثیر زیادی دارند.

واژگان کلیدی: سرمایه‌گذاری، موانع سرمایه‌گذاری، اقتصاد شهری، استان لرستان
طبقه بندی JEL: N75, P25, O16, E22

*مسئول مکاتبات: mirbagheri@pnu.ac.ir

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

۱- مقدمه

نابرابری در کشورهای جهان، در برخی از شاخص‌ها، روند رو به رشدی داشته است. این امر در کشورهای جهان سوم، ملموس‌تر است و موجب رشد فزاینده کلان‌شهرها و عقب‌ماندگی تدریجی برخی از نواحی شده است (میرباقری و همکاران، ۱۳۹۴). لذا در تحقیق حاضر، یکی از جنبه‌های اقتصادی؛ یعنی سرمایه‌گذاری بررسی شده است؛ زیرا توسعه و پیشرفت مناطق محروم در زمینه‌های اقتصادی نیازمند سرمایه‌گذاری است. به عبارت دیگر، رشد و توسعه اقتصادی بدون انباشت سرمایه‌گذاری، امکان‌پذیر نخواهد بود؛ به‌گونه‌ای که بیشتر متفکران، دلیل توسعه‌نیافتگی بسیاری از کشورها را کمبود درآمد، پس‌انداز و در نتیجه، سرمایه‌گذاری ناکافی می‌دانند. سرمایه می‌تواند بخش تولید را تحرک ببخشد و با افزایش تولید، موجب رشد تجارت، بهبود سطح زندگی مردم و رشد و توسعه اقتصادی شود. فقدان سرمایه، یکی از علل اصلی توسعه‌نیافتگی بسیاری از کشورها شناخته شده است و علاوه‌بر آن‌که بیکاری گسترده را به دنبال دارد، موجب عقب‌ماندگی سطح تولید ملی می‌شود و در مرحله بعد، به فقر اقتصادی می‌انجامد (محمدپور زرندی و طباطبایی مزدآبادی، ۱۳۹۱).

استان لرستان با برخورداری از پتانسیل‌های کشاورزی و گردشگری، در صورت تنظیم راهبردهای مناسب و مدیریت اقتصادی می‌تواند از ظرفیت‌های قانونی ایجاد شده در راستای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی بیشتر بهره‌مند گردد. از این رو در این مقاله، تلاش شده است تا موانع سرمایه‌گذاری در سطح این استان بررسی شوند.

با توجه به تأثیرات فراوانی که سرمایه‌گذاری می‌تواند بر رشد و توسعه مدیریت شهری و متغیرهای دیگر اقتصادی داشته باشد، اهمیت شناسایی موانع جذب سرمایه در حوزه شهری احساس می‌شود. از آنجا که استان لرستان در مرحله اولیه تکوین و ایجاد می‌باشد و هنوز هزینه‌های آماده‌سازی و زیربنایی لازم در این استان و به تبع آن، سرمایه‌گذاری خاصی در آن صورت نگرفته است؛ ضروری است قبل از اقدام به سرمایه‌گذاری، موانع احتمالی جذب سرمایه را شناسایی کنیم، تا در مرحله اقدام، مانعی برای رشد سرمایه‌گذاری ایجاد نشود؛ چه بسا ممکن است یک پروژه سرمایه‌گذاری پس از انجام ۵۰ درصد مراحل کار، با یک مشکل جدی روبه‌رو شود و قادر به کامل شدن نباشد. بنابراین لازم است جهت جلوگیری از اتلاف منابع مالی و زمانی، به بررسی جوانب امر بپردازیم.

در این راستا، سؤالات تحقیق عبارتند از:

۱- آیا وضعیت قوانین و مقررات سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان تأثیر دارد؟

۲- آیا نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در این استان تأثیر دارد؟

۳- آیا وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان تأثیر دارد؟

۴- آیا وضعیت ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان تأثیر دارد؟

۲- پیشینه تحقیق

الف) پژوهش‌های خارجی

پویرسون[1] (۱۹۹۸) در مطالعه‌ای که به بررسی ۵۳ کشور توسعه‌یافته پرداخته، نتیجه گرفت که سرمایه‌گذاری خصوصی به شدت تحت‌تأثیر ریسک سلب مالکیت، درجه آزادی شهروندی و بروکراسی قرار داشته و رشد اقتصادی نیز متأثر از ریسک سلب مالکیت، تروریسم سیاسی در کوتاه‌مدت، فساد و عدم‌پایبندی به قراردادها در بلندمدت است. وی با در نظر گرفتن متغیرهای نهادی غیراقتصادی مانند: ثبات رهبری سیاسی، خطر بروز جنگ داخلی، چگونگی دیوان‌سالاری، بی‌اعتنایی به قراردادها به وسیله دولت و خطر سلب

1- Poirson

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری .../ میرناصر میرباقری هیر، میثم سلاحورزی ـــــــ

بنگاه‌ها دارد؛ به‌طوری که قدرت اقتصاد ملی به توانایی و موجودی زیرساخت آن، بستگی دارد و کیفیت و کارایی این زیرساخت‌ها، بر تداوم فعالیت‌های تجاری و مدیریت شهری و کیفیت زندگی و سلامت اجتماعی مؤثر هستند (اکبریان و قائدی، ۱۳۹۰). توسعه سرمایه‌گذاری، موجب جذب سرمایه‌های غیرکارا و هدایت آنها به بخش‌های مولد اقتصادی و تخصیص بهینه شده و در نهایت، ارتقای شاخص‌های کلان توسعه اقتصادی را به دنبال خواهد داشت. در فرایند توسعه اقتصادی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری، پیش‌شرط تولید و به عبارت دیگر، شرط لازم آن است. اقتصاددانان، سرمایه را نیروی محرکه و موتور رشد و توسعه اقتصادی دانسته و کلیه الگوهای مورد نظر را براساس همین فرضیه، طراحی کرده‌اند (مبارک و آذرپیوند، ۱۳۸۸).

منظور از موانع جذب سرمایه‌گذاری، هر عاملی است که روند تشکیل و توسعه سرمایه‌گذاری در مناطق مختلف را تحت تأثیر منفی خود قرار دهد. اقدام سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری، در گرو پیدایش و وجود بسترهایی است و تا زمانی که این بسترها فراهم نشوند، سرمایه‌گذاری شکل نمی‌گیرد. به اعتقاد مبارک و آذرپیوند (۱۳۸۸)، عامل اصلی عقب‌ماندگی برخی از کشورها کمبود سرمایه نیست؛ بلکه نبود بستر نهادی مناسب برای فعالیت‌های اقتصادی مولد است. برخی از موانع اقتصادی جذب سرمایه‌گذاری عبارتند از:

- تغییرات زودهنگام مقررات ارزی، پولی و گمرکی: تغییرات زودهنگام این مقررات، اصل ثبات محیط سرمایه‌گذاری را از بین برده و خود را در پارامتر ریسک‌های سرمایه‌گذاری نشان می‌دهد. بدیهی است که وقتی ریسک محیط اقتصادی سرمایه‌گذاری افزایش می‌یابد، تمایل به سرمایه‌گذاری کاهش خواهد یافت.

- موانع نظام بانکی: بانک‌های معتبر خارجی با ایجاد تسهیلات ویژه فراوانی، امکان افتتاح حساب‌های مختلف در سراسر جهان را برای صادرکنندگان و تولیدکنندگان کشور خود فراهم کرده و پس از مدتی نیز انواع اعتبارات را در اختیارشان قرار می‌دهند، در حالی که در این زمینه، در کشورهای درحال‌توسعه، تسهیلات کافی برای انتقال ارز وجود ندارد.

- موانع اطلاع‌رسانی: موانع اطلاع‌رسانی، به دو دلیل به وجود می‌آیند: ۱- ضعف‌های اطلاعات و عدم‌شناخت متقاضیان داخلی از کانون‌های سرمایه در جهان و ندانستن شرایط دقیق جذب سرمایه‌ها و عدم‌آشنایی به فنون مذاکره ۲- عدم‌اطلاع کانون‌های سرمایه‌گذار از وجود طرح‌های دارای بازده و فرصت‌های اقتصادی.

- مسأله تقاضا: عدم‌اطمینان از وجود تقاضا برای طرف سرمایه‌گذار، تردیدهایی را به وجود می‌آورد و ریسک پروژه را افزایش می‌دهد (www.imna.ir).

علاوه بر متغیرهای اقتصادی، متغیرهای غیراقتصادی دیگری نیز وجود دارند که تأثیر زیادی بر تشکیل سرمایه دارند. ساختار سیاسی، اجتماعی و فرهنگی حاکم بر جامعه؛ از جمله عواملی هستند که می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای در تصمیم‌گیری اشخاص و گروه‌ها در امر سرمایه‌گذاری داشته باشند. در قسمت ذیل، به برخی از آنها اشاره شده است.

- موانع سیاسی: شواهد تاریخی، بیانگر افزایش فرار سرمایه‌ها در زمان وقوع انقلاب، آشوب‌ها و ناامنی‌ها، وجود جو ناپایدار سیاسی، تنش‌های قومی، درگیری‌های داخلی و خارجی، برخوردها و رقابت ناسالم جناح‌های سیاسی و ضعف پاسخ‌گویی دولت‌ها در برابر مردم و نهادهای مردم‌سالار هستند. سرمایه‌دار اگر احساس کند نظام حاکم بر جامعه دچار دودستگی شده یا اقتدار لازم برای تسلط بر ناآرامی‌ها یا فشارها را ندارد، به سرعت از محیط خارج می‌شود و به کشوری که از لحاظ سرمایه‌گذاری محیط مناسب‌تری دارد، روی می‌آورد.

- موانع اجتماعی: توسعه اقتصادی، نیازمند تغییرات اجتماعی خاصی است که براساس این تغییرات، ارزش‌های اجتماعی حاکم در آن نظام در مسیر تولید و صنعتی شدن پیش می‌روند. نهادهای اقتصادی و

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

قانون‌گذاری، از عوامل اصلی ایجادکننده این تغییرات هستند که روابط و مناسبات تولیدی از طریق آن‌ها شکل می‌گیرند. بررسی تاریخی موانع تولید، ناظر بر این مطلب است که تشکیل نهادهای قانون‌گذاری و نهادهای اقتصادی، کیفیت دستگاه‌های اداری و پرهیز از بوروکراسی در جوامع، نقش مهمی در امنیت سرمایه‌گذاری داشته است.

- موانع فرهنگی: باید سرمایه گذاری های مولد در افکار جامعه از جهت ایجاد ارزش‌افزوده، تولید، اشتغال و داشتن سهم قابل توجه در تولید ناخالص ملی به‌عنوان ارزش، بیان شده و رابطه پیوسته و نزدیک میان توسعه و نظام اقتصادی و همچنین سرمایه‌گذاری را در نظام فکری خود و جامعه وارد کنیم تا از یک سو، در جامعه فضای فرهنگی مطلوبی را آماده کنیم و از سوی دیگر، اعتماد به نفس را در سرمایه گذاران و مدیران به وجود آوریم.

امنیت سرمایه‌گذاری

امنیت سرمایه‌گذاری، یکی از مهم‌ترین مفاهیم در زمینه جذب سرمایه‌گذاران است. نخستین بار، برونتی[1] و همکارانش (۱۹۹۸) با طراحی شاخصی برای اندازه‌گیری قابلیت اعتماد به قوانین و محاسبه آن در بیش از هفتاد کشور، نشان دادند که کشورهایی که قوانین در آن‌ها کمتر قابل اعتماد هستند، سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی کمتری را تجربه می‌کنند.

سرمایه‌گذاران در شرایط بی‌ثباتی، سرمایه خود را به جای امن انتقال می‌دهند. همچنین ناکارآمدی تولیدی پدید آمده به واسطه بی‌ثباتی سیاسی، تولید نهایی را کاهش خواهد داد (میدری، ۱۳۷۴).

امنیت با مؤلفه مالکیت و نوع تلقی از آن، رابطه بسیار وثیقی دارد. در صورت تحقق حقوق مالکیت امن و مطمئن، اولاً حقوق رسمی مالکیت خصوصی تا حد زیادی از طریق کاهش هزینه مبادله، اندازه بازار را افزایش می‌دهد. ثانیاً بدون حقوق مالکیت امن و مشخص، مالکان کسب‌وکار که دارایی آنها رسمی نیست، تنها می‌توانند رابطه تجاری ویژه با کسانی داشته باشند که آنها را می‌شناسند یا به آنها اعتماد دارند؛ در حالی که سیستم مالکیت رسمی، موجب می‌شود که مردم یک کشور به یک شبکه بزرگ‌تر افراد قابل شناسایی و آژانس‌های اقتصادی فعال و حساب پس‌ده، تبدیل گردند. ثالثاً کارآفرینان می‌توانند دارایی‌هایی مثل خانه یا زمین خود را برای اخذ وام و اعتبار در گرو وام یا در رهن بانک بگذارند. رابعاً صاحبان امن مالکیت، بیشتر سرمایه‌گذاری می‌کنند و سرمایه‌گذاری آنها محدود به بازار داخلی نمی‌شود (یوسفی، ۱۳۸۶). برای مثال، مطالعه‌ای نشان داد که کشاورزان تایلندی پس از اخذ سند مالکیت بر زمین خود توانستند بین ۵۰ تا ۵۰۰ درصد بیشتر وام و اعتبار دریافت کنند و با افزایش سرمایه‌گذاری، سطح تولید جدید بین ۱۴ تا ۲۵ درصد بیش از کشاورزان بی‌سند ارتقا یافت. تجربه کشورهای برزیل، اندونزی، تایلند و فیلیپین نشان می‌دهد که وقتی روستاییان صاحب سند شدند، ارزش دارایی آنها بین ۴۳ تا ۸۱ درصد افزایش یافت. در کشورهای چین و هند پس از تضمین حقوق استفاده از زمین، رشد اقتصادی بالایی را در کشاورزی تجربه کردند (Zalm, 2006).

مشارکت بخش عمومی- خصوصی (PPP)[2] و تأثیر آن بر سرمایه‌گذاری در حوزه اقتصاد شهری

مشارکت عمومی- خصوصی، مدلی برای تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی و زیربنایی مثل: پروژه‌های سیستم ارتباطی، فرودگاه‌ها، کارخانجات تولید برق و خدمات شهری می‌باشد. یکی از کاربردهای مهم قراردادهای عمومی- خصوصی، به زمانی مربوط می‌شود که نیاز به توانایی‌ها و مهارت‌های پیشرفته و از طرف دیگر، نیاز به سرمایه‌گذاری‌های مالی گسترده باشد؛ به نحوی که یک شرکت خصوصی یا حتی دولتی، به راحتی از عهده انجام آن برنیاید. توافقات عمومی و خصوصی، به بخش عمومی اجازه می‌دهند تا نگاهی به سایر

1- Brunetti

2- Public Private Partnership

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

پروژه‌هایی که تاکنون غیرقابل انجام بوده‌اند، داشته باشد. در این مقوله، مشارکت بخش خصوصی می‌تواند به دولت اجازه دهد تا از اهرم‌های مالی؛ نظیر منابع سرمایه‌ای بخش خصوصی به‌عنوان یک واسطه استفاده کند. به وسیله این راه‌حل، برای بخش عمومی این توانایی ایجاد می‌شود تا منابع مالی محدود خود را به سایر پروژه‌های مناسب و مقرون‌به‌صرفه، اختصاص دهد. جذب سرمایه‌های بخش خصوصی در پروژه‌های شهری، با توجه به سرمایه‌های مادی و معنوی متعدد و منحصربه‌فرد موجود در کشور، مزیت‌های مختلفی چون: بهبود وضعیت اقتصادی شهرها، کارآفرینی، خدمات‌رسانی و ارتقای سطح رفاه شهروندان را در پی خواهد داشت (صادقی و همکاران، ۱۳۹۴).

وضعیت زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری در استان لرستان

براساس آمارهای رسمی منتشر شده، استان لرستان با وجود ۲/۳۷ درصد از کل جمعیت کشور، تنها ۱/۲ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را به خود اختصاص داده است. همچنین مطابق با گزارش معاونت برنامه‌ریزی وزارت صنایع معادن در خصوص رتبه‌بندی استان‌های کشور از لحاظ توسعه‌یافتگی صنعتی که از شاخص‌های مانند: ارزش‌افزوده فعالیت صنعتی و معدنی، میزان سرمایه‌گذاری واحدهای فعال صنعتی و معدنی، میزان سرمایه ثابت طرح‌های دارای حداقل ۶۰ درصد پیشرفت و مساحت فاز عملیاتی در شهرک‌های صنعتی استفاده شده، استان لرستان در این رده‌بندی، طی سال‌های ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵ و ۸۶، به ترتیب حائز رتبه‌های ۲۰، ۲۱، ۲۱، ۲۳، ۲۴، ۲۴، ۲۴ و۲۴ گردیده است. ساختار جوان جمعیت، موجب بالا رفتن ضریب بار تکفل شده و در نتیجه، تناسب بین درآمد و هزینه خانوارها را برهم زده و در نهایت، مانع از ایجاد پس‌انداز و سرمایه‌گذاری قابل‌توجه‌ای در استان شده است (www.bashgah.net). در عین حال که در اسناد برنامه‌ای پیشین استان مکرراً به تنگناهایی نظیر: شیوه تولید سنتی، کمبود نیروی انسانی ماهر، ضعف زیرساخت‌های توسعه‌ای، ضعف کارآفرینی و کمبود سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی، وجود برخی مسائل قومی و قبیله‌ای بازدارنده و ضعف دانش فنی اشاره شده است، بدون کمترین تغییری، همین معضلات و تنگناهای توسعه‌ای در آخرین سند توسعه‌ای استان مورد توجه قرار گرفته‌اند (سند ملی توسعه استان لرستان، ۱۳۸۴).

۴- روش تحقیق

روش پژوهش حاضر، پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش، شامل خبرگان اقتصادی و کارشناسان اقتصادی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان لرستان در سال ۱۳۹۴ می‌باشد. روش نمونه‌گیری تحقیق به صورت تصادفی ساده و نمونه پژوهش، ۱۸۹ نفر از بین خبرگان اقتصادی و کارشناسان اقتصادی سازمان صنعت، معدن و تجارت استان لرستان براساس نمونه‌گیری کوکران می‌باشند. در این راستا برای بررسی موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری در استان لرستان، از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. صاحب‌نظران با استفاده از روش روایی صوری، روایی ابزار را در حد مطلوب ارزیابی کردند. همچنین به منظور برآورد پایایی ابزار پژوهش، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آن، برابر با ۰/۸۳ محاسبه گردید.

به منظور تجزیه‌وتحلیل آماری داده‌ها با توجه به مقیاس پیوسته و فاصله‌ای داده‌ها و همچنین پس از اطمینان از نرمال بودن توزیع داده‌ها از طریق آزمون کولموگروف اسمیرنوف، از آزمون‌های t تک‌گروهی و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد.

۵- یافته‌های تحقیق

برای پاسخ به سؤال اول پژوهش که «آیا وضعیت قوانین و مقررات سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان تأثیر دارند؟» سه مؤلفه در پرسشنامه بررسی شده است:

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری .../ میرناصر میرباقری هیر، میثم سلاحورزی ـــــــ

برای پاسخ به سؤال دوم پژوهش که «آیا نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری، بر جذب سرمایه‌گذاری در این استان تأثیر دارد؟» دو مؤلفه بررسی شده است:

۱- ریسک بالای سرمایه‌گذاری از دیدگاه سازمان‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذاری دولتی استان لرستان

۲- پایین بودن بازده سرمایه‌گذاری از دیدگاه سازمان‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذاری دولتی استان لرستان.

برای تحلیل سؤالات، از آزمون t تک‌گروهی استفاده شده است. با توجه به میزان t به‌دست آمده، می‌توان مطرح کرد که تفاوت معنی‌داری در سطح α=۰/۰۵ بین میانگین نظری با میانگین‌های تجربی وجود دارد. بنابراین، با توجه به این‌که میانگین تجربی بالاتر از میانگین نظری می‌باشد، بیان می‌شود که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش تأثیر نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری، بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان در حد زیاد است (جدول ۳).

جدول ۳- تأثیر نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری، بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان

مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف معیار	Df	t	Sig
تأثیر ریسک بالای سرمایه‌گذاری از دیدگاه سازمان‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذاری دولتی بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۸۲	۰/۳۴	۱۸۸	۴۸/۳۷	۰/۰۰۰
تأثیر پایین بودن بازده سرمایه‌گذاری از دیدگاه سازمان‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذاری دولتی بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۷۸	۰/۲۵	۱۸۸	۳۷/۷۲	۰/۰۰۰
تأثیر نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری، بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۹۰	۰/۲۴	۱۸۸	۵۲/۹۷	۰/۰۰۰

منبع: (یافته‌های تحقیق)

برای اولویت‌بندی موانع جذب سرمایه‌گذاری شهری در خصوص نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری با توجه به دو مؤلفه مطرح شده شامل: ریسک بالای سرمایه‌گذاری و پایین بودن بازده سرمایه‌گذاری، از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد. با توجه به میزان F به‌دست آمده، می‌توان بیان کرد که تفاوت معناداری در سطح α= ۰/۰۵ درخصوص این دو مانع جذب سرمایه‌گذاری در زمینه نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری، وجود دارد (جدول ۴).

جدول ۴- اولویت‌بندی موانع جذب سرمایه‌گذاری شهری در خصوص نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری

نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری	رتبه میانگین	F	Sig
ریسک بالای سرمایه‌گذاری از دیدگاه سازمان‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذاری دولتی	(۱) ۳/۸۲	۸۵/۳۱۲	۰/۰۰۰
پایین بودن بازده سرمایه‌گذاری از دیدگاه سازمان‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذاری دولتی	(۲) ۳/۷۸		

منبع: (یافته‌های تحقیق)

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

برای پاسخ به سؤال سوم پژوهش که «آیا وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان تأثیر دارد؟» چهار مؤلفه زیر بررسی شده است:

۱- امکانات زیربنایی اولیه (آب، برق، سوخت و سیستم حمل‌ونقل درونی این منطقه و ...)

۲- امکانات خدماتی مناسب (امکان تفریحی، اقامتی و ...)

۳- زیرساخت‌های پیشرفته (تأسیسات مناطق آزاد مدرن، فرودگاه مجهز و ...)

۴- بهای اجاره، خرید زمین و امکانات خدماتی.

برای تحلیل سؤالات، از آزمون t تک‌گروهی استفاده شده است. با توجه به میزان t به‌دست آمده، می‌توان گفت که تفاوت معنی‌داری در سطح $\alpha=$ ۰/۰۵ بین میانگین نظری با میانگین‌های تجربی وجود دارد. بنابراین، با توجه به اینکه میانگین تجربی بالاتر از میانگین نظری می‌باشد، بیان می‌شود که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش، تأثیر وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان، بیشتر از حد متوسط و در حد زیاد است (جدول ۵).

جدول ۵- تأثیر وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان

مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف معیار	Df	t	Sig
تأثیر کمبود زیرساخت‌های پیشرفته بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۴/۵۹	۰/۶۲	۱۸۸	۳۶/۰۹۰	۰/۰۰۰
تأثیر کمبود امکانات زیربنایی اولیه بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۴/۰۱	۰/۴۵	۱۸۸	۳۳/۹۹۵	
تأثیر کمبود امکانات خدماتی مناسب بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۷۹	۰/۲۹	۱۸۸	۳۹/۷۵۸	
تأثیر بهای بالای اجاره، خرید زمین و امکانات خدماتی بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۳۸	۰/۵۱	۱۸۸	۲۳/۷۸۴	
تأثیر وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۴/۱۲	۰/۲۶	۱۸۸	۴۹/۱۸	

منبع: (یافته‌های تحقیق)

برای اولویت‌بندی موانع جذب سرمایه‌گذاری شهری در حوزه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری با توجه به چهار مؤلفه مطرح شده در این قسمت شامل: کمبود امکانات زیربنایی اولیه (آب، برق، سوخت، سیستم حمل‌ونقل درونی این منطقه و ...)، کمبود امکانات خدماتی مناسب (امکان تفریحی، اقامتی و ...)، کمبود زیرساخت‌های پیشرفته (تأسیسات مناطق آزاد مدرن، فرودگاه مجهز و ...) و بهای بالای اجاره، خرید زمین و امکانات خدماتی، از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد. با توجه به میزان F به‌دست آمده، می‌توان بیان کرد که تفاوت معناداری در سطح $\alpha=$ ۰/۰۵ درخصوص این سه مانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری، وجود دارد. در این راستا نتایج آزمون حاکی از این هستند که بالاترین میزان تأثیر زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان، مربوط به کمبود زیرساخت‌های پیشرفته و پایین‌ترین میزان تأثیر مربوط بهای بالای اجاره، خرید زمین و امکانات خدماتی می‌باشد (جدول ۶).

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

جدول ۶- اولویت‌بندی موانع جذب سرمایه‌گذاری شهری در حوزه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری

وضعیت زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری	رتبه میانگین	F	Sig
کمبود زیرساخت‌های پیشرفته	(۱) ۴/۵۹	۹۸/۹۷۵	۰/۰۰۰
کمبود امکانات زیربنایی اولیه	(۲) ۴/۰۱		
کمبود امکانات خدماتی مناسب	(۳) ۳/۷۹		
بهای بالای اجاره، خرید زمین و امکانات خدماتی	(۴) ۳/۳۸		

منبع: (یافته‌های تحقیق)

برای پاسخ به سؤال چهارم پژوهش که «آیا وضعیت ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان تأثیر دارد؟» سه مؤلفه زیر بررسی شده است:

۱- ریسک سرمایه‌گذاری بیش از ضریب تعیین شده

۲- وجود نگرش‌ها و باورهای قبلی درمورد عدم‌امنیت

۳- کمبود استراتژی مدون برای حمایت از سرمایه‌گذاران.

برای تحلیل سؤالات، از آزمون t تک‌گروهی استفاده شده است. با توجه به میزان t به‌دست آمده، می‌توان مطرح کرد که تفاوت معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ =α بین میانگین نظری با میانگین‌های تجربی وجود دارد. بنابراین، با توجه به این‌که میانگین تجربی بالاتر از میانگین نظری می‌باشد، بیان می‌شود که از دیدگاه نمونه‌های پژوهش، تأثیر وضعیت ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان، بیشتر از حد متوسط است (جدول ۷).

جدول ۷- تأثیر وضعیت ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان

مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف معیار	Df	t	Sig
تأثیر نگرش‌ها و باورهای قبلی درمورد عدم‌امنیت محیط سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۴/۳۲	۰/۵۲	۱۸۸	۳۴/۸۰۸	۰/۰۰۰
تأثیر ریسک سرمایه‌گذاری بیش از ضریب تعیین شده بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۸۲	۰/۶۳	۱۸۸	۱۸/۲۳۲	
تأثیر کمبود استراتژی مدون برای حمایت از سرمایه‌گذاران بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۳/۰۴	۰/۸۴	۱۸۸	۱۲/۴۲۵	
تأثیر وضعیت ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری بر جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان	۴/۰۶	۰/۸۵	۱۸۸	۲۱/۹۳	

منبع: (یافته‌های تحقیق)

برای اولویت‌بندی موانع جذب سرمایه‌گذاری شهری در خصوص ریسک سرمایه‌گذاری با توجه به سه سؤال مطرح شده پرسشنامه در این قسمت شامل: ریسک سرمایه‌گذاری بیش از ضریب تعیین شده، نگرش‌ها و باورهای قبلی درمورد عدم‌امنیت و کمبود استراتژی مدون برای حمایت از سرمایه‌گذاران، از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد. با توجه به میزان F به‌دست آمده، می‌توان بیان کرد که تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۵ =α درخصوص این سه مانع جذب سرمایه‌گذاری در زمینه ریسک سرمایه‌گذاری، وجود دارد. در این راستا، نتایج آزمون حاکی از این هستند که بالاترین میزان تأثیر ریسک سرمایه‌گذاری بر جذب

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری .../ میرناصر میرباقری هیر، میثم سلاحورزی ـــــــ

این امکانات زیربنایی، به توسعه اقتصادی و صنعتی دست نخواهد یافت.

نتیجه به‌دست آمده از سؤال چهارم پژوهش، نشان داد که تأثیر ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری در استان لرستان بر عدم‌سرمایه‌گذاری، تأثیر بسزایی دارد. به عبارت دیگر، ناامنی اقتصادی از موانع جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان می‌باشد.

در خصوص مؤثرترین موانع جذب سرمایه‌گذاری در استان لرستان با توجه به میانگین‌های به دست آمده، نتایج نشان دادند که به‌ترتیب: وضعیت توسعه زیرساخت‌های سرمایه‌گذاری، ریسک (عدم‌امنیت) سرمایه‌گذاری، وضعیت قوانین و مقررات سرمایه‌گذاری و نگرش سازمان‌ها و مؤسسات دولتی نسبت به سرمایه‌گذاری، از موانع جذب سرمایه‌گذاری هستند.

با بررسی پاسخ‌های جمع‌آوری شده از سوی کارشناسان اقتصادی و جمع‌بندی نتایج پژوهش انجام شده و رتبه‌بندی میزان تأثیر متغیرها بر جذب سرمایه‌گذاری و نیز با در نظر گرفتن فرصت‌ها و تهدیداتی که استان لرستان با آن مواجه است، پیشنهادهای زیر در خصوص چگونگی افزایش زمینه‌های سرمایه‌گذاری ارائه می‌شوند:

الف) سیاست‌های تشویقی: سیاست‌های تشویقی اولین راهکار برای جذب سرمایه‌گذاری در استان می‌باشند و در صورت وجود مشوق‌های سرمایه‌گذاری مانند: بیمه سرمایه‌گذاران، معافیت‌های مالیاتی و گمرکی و امکان استفاده از تسهیلات ارزی ارزان‌قیمت، شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاری فراهم می‌شود. این سیاست‌های تشویقی می‌توانند در قالب ارائه لایحه برای بررسی و تصویب در مجلس یا در قالب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اداری و مصوب هیأت وزیران با نگاهی ویژه به استان انجام شوند. با مقررات‌زدایی و ساده‌سازی آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی دستگاه‌های دولتی استان در راستای ایجاد محیطی امن، زمینه مناسبی برای رشد و توسعه فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری فراهم می‌گردد.

سازمان‌ها یا مؤسساتی جهت مشاوره دادن رایگان و مفید به سرمایه‌گذاران و تحصیل‌کردگان برای سرمایه‌گذاری ایجاد شوند.

ب) تصویرسازی: راهکار اجرایی برای کاهش تصویر دور از واقع امنیت اقتصادی سرمایه‌گذاری در لرستان است. امنیت مطلوب در لرستان، یکی از مؤلفه‌های مثبت برای سرمایه‌گذاری است. ضریب بستر امنیتی بالا در لرستان، به‌گونه‌ای است که این استان از نظر شاخص‌های امنیتی، جزو رتبه‌های برتر کشور است و زمینه مناسبی برای سرمایه‌گذاری دارد؛ زیرا سرمایه‌گذار در صورتی‌که امنیت نداشته باشد، انگیزه و عامل محرک برای سرمایه‌گذاری نخواهد داشت. با وجود دلایل انکارناپذیری برای اثبات وجود امنیت سرمایه‌گذاری در استان لرستان، متأسفانه خلاف این امر، تصوری قدیمی و سست در باور عده‌ای از مردم جا گرفته است که باید با اطلاع‌رسانی و معرفی جذابیت‌ها و ظرفیت‌های استان لرستان، برگزاری جشن‌ها و برنامه‌های مناسبتی، ضمن ارائه تصویری درست از شرایط لرستان، این نگرش و باورهای نادرست، زدوده شوند. در صورت راه‌اندازی پایگاه اینترنتی و اطلاع‌رسانی سرمایه‌گذاری استان، به‌منظور معرفی قابلیت‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری این استان، می‌توان تصویر مناسبی را در ذهن مخاطبان و سرمایه‌گذاران از محیط مدیریت شهری استان لرستان فراهم کرد.

ج) توسعه زیرساخت‌ها: وجود زیرساخت‌های اقتصادی گسترده نظیر: راه‌ها و سیستم ارتباطات پیشرفته، از عوامل مؤثر در جذب سرمایه‌ها می‌باشند. ایجاد سرمایه‌گذاری‌های دولتی برای کاهش ریسک سرمایه‌گذاری،سرازیر شدن سرمایه‌گذاران خصوصی داخلی و خارجی و توسعه زیرساخت‌ها و تجهیزات به این مناطق، در اولویت می‌باشد.

د) حوزه اداری و مدیریت شهری: به تصویب رساندن قوانین و مقرراتی که براساس آنها اختیارات

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]

موانع جذب سرمایه‌گذاری در حوزه شهری .../ میرناصر میرباقری هیر، میثم سلاحورزی ـــــــ

میرباقری، میرناصر؛ معصومی، دلاور؛ نوید، بهروز؛ صفوی، سید راشد. (۱۳۹۴). سنجش توسعه یافتگی شهرستان‌های استان اردبیل با استفاده از مدل های آنالیز تاکسونومی عددی و سلسله مراتبی. *فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری*، ۳(۱۰)، ۱۳۸-۱۲۷.

میرزاخانی، حسن. (۱۳۹۲). شناسایی مهم‌ترین عوامل افزایش ریسک سرمایه‌گذاری در بخش صنعت ایران و ارائه راهکارهای به منظور کاهش آثار منفی آنها، *مجله اقتصادی*، شماره ۹و۱۰.

همتی، محمد. (۱۳۷۶). *بررسی موانع و مشکلات سرمایه‌گذاری صنعتی با تأکید بر موانع و مشکلات اداری (در استان ایلام)*، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده علوم اداری و مدیریت دانشگاه شیراز.

یوسفی، محمدقلی. (۱۳۸۶). حقوق مالکیت، عامل کلیدی توسعه اقتصادی، *فصلنامه اقتصاد و جامعه*، شماره ۱۱.

Asteriou, D., & Price, S. (2001). Political instability and economic growth: UK time series evidence. *Scottish Journal of Political Economy*, *48*(4), 383-399.

Brunetti, A., Kisunko, G., & Weder, B. (1998). Credibility of rules and economic growth: Evidence from a worldwide survey of the private sector. *The World Bank Economic Review*, *12*(3), 353-384.

Gyimah-Brempong, K., & Traynor, T. L. (1999). Political instability, investment and economic growth in Sub-Saharan Africa. *Journal of African Economies*, *8*(1), 52-86.

Knack, S., & Keefer, P. (1995). Institutions and economic performance: cross-country tests using alternative institutional measures. *Economics & Politics*, *7*(3), 207-227.

Mattingly, M. (2001). Spatial planning for urban infrastructure investment: a guide to training and practice.

Mauro, P. (1995). Corruption and growth. *The quarterly journal of economics*, *110*(3), 681-712.

Morrissey, O., & Udomkerdmongkol, M. (2012). Governance, private investment and foreign direct investment in developing countries. *World development*, *40*(3), 437-445.

Poirson, M. H. (1998). *Economic security, private investment, and growth in developing countries*. International Monetary Fund.

Zalm, G. (2006). The Other Path to Growth: Private Sector Development. *ABCDE*, 45.

http://www.bashgah.net

http://www.imna.ir/fa/doc/article/143308/instagram.com

www.modiryar.com

[Downloaded from iueam.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.23452870.1395.5.17.7.9]